

**Bjørn Kornerup: Ribe Katedralskoles Historie.
Studier over 800 Aars dansk Skolehistorie. II, 1660-1920.
Kbh. 1952. 468 Sider.**

Det foreliggende Bind, hvormed Dr. Kornerup afslutter sit stort anlagte Arbejde om Katedralskolen i Ribe, præges, ligesom den 1947 udgivne Halvdel, af Forfatterens solide Egenskaber, utrættelige Forskerflid, Omhu for Detaillen og Evne til ud af det omfattende og uensartede Kildestof at skabe en velkomponeret, tiltalende Helhed. Tidsrummet 1660—1805 er behandlet i 3 Kapitler, hvis Overskrifter afspejler Udviklingens Gang: »Streng Tider og ringe Kaar«, 1660—1712, »Chr. Falsters Skolestyre, Skolens anden Guldalder«, 1712—52, og »Stille Vækst«, 1752—1805. Den længe før 1660 begyndte Nedgang maatte naturligvis yderligere forstærkes i de trykkende Aar efter Krigen; Forfald og Fattigdom, Kiv og Strid hjemsøgte Skolen. Klosterbespisningen var 1672 bleven saa elendig, at man maatte søge at faa den forbedret, og da der intet kom ud deraf, ophævedes den 1684 for at afløses af faste Kostpenge, et Bytte, der for Disciplene i Dyrtiden blev meget ufordelagtigt. Ogsaa gamle fornøjelige Traditioner som den aarlige Majfest med »Tranedans« i de grønne Enge kvaltes af Tidens Tristhed. Elevantallet, der dog 1663 havde været 73, var ca. 1700 dalet til 30, ja 1712 til kun 14. Det var derfor i yderste Øjeblik, at der traadte en Mand til med Evne og Lyst til atter at bringe Skolen paa Fode, og det lange Spand af Aar Chr. Falster fik Lov at virke i Ribe, fra 1712 som Konrektor, fra 1723 til sin Død 1752 som Rektor, skulde atter sætte den i Blomst. Paa alle Omraader kom den lærde latinske Filologs fremragende Evner som Organisator og praktisk Skolemand til at spores, en ny og renere Aand skabte Orden og Arbejdslyst, og Lederens frie, humane Syn tilførte Undervisningen friskere Luft. Men ogsaa andre stærkt paatrængende Opgaver blev Falster i Stand til at løse. Økonomien genoprettedes, Biblioteket fornyedes, og takket være hans og Biskop Laurids Thuras forenede Bestræbelser kunde en ny, statelig Skolebygning 1725 komme under Tag og højtideligt indvies to Aar efter. Som det var at vente, har Forfatteren derfor gjort dette 118 Sider store Kapitel ikke blot til Bogens mest omfangsrige, men tillige til det mest fængslende ved sin sluttede Form. For en Forfatter er det naturligvis en stor Fordel at faa Lejlighed til at kunne opbygge et Afsnit af en Institutions Historie omkring Skildringen af en betydelig Personlighed; det er, som om Stoffet derved faar mere Sammenhæng og fremforalt stærkere Liv. Dr. Kornerup har dog foruden at udnytte disse Muligheder tillige kunnet tegne et Tidsbillede paa Baggrund af det Kulturliv, som

netop i denne Periode atter rorte sig i Ribe. Med Mænd som Falster, Thura, H. A. Brorson og P. Terpager var det endnu en Gang den hensygnende lille By forundt at fylde en Plads i Litteraturens Verden og drage Blikkene mod sig.

Selvom Skolen efter Falsters Død endnu et Stykke Tid kunde tære paa Glansen og i »stille Vækst« leve videre paa det Grundlag, han havde lagt, meldte Vanskelighederne sig dog mere og mere mod Slutningen af Aarhundredet. Fremkomsten af nye pædagogiske Ideer i Nyhumanismens Aand maatte naturligvis afføde Brydninger og gøre Mangelen paa almene Retningslinjer end mere følelig. Som Frugt af aarelange Overvejelser i en Kommission under Forsæde af Universitetets Patron, Hertug Frederik Christian af Augustenborg, fremkom da 22. Marts 1805 den vigtige Plakat, som paabød en fuldstændig Omorganisering af Landets højere Skolevæsen. Aaret forud var Peter Nicolaj Thorup bleven knyttet til Ribe Skolen, og med ham, der 1814 forfremmedes til Rektor, fik den en Leder med Kraft og Vilje til at føre Reformerne ud i Livet. Som det havde været Tilfældet med Falster-Perioden, har Dr. Kornerup ogsaa i det Afsnit, han betegner som Skolens tredje Guldalder, omkring Thorups 30aarige Rektortid kunnet sammenstøbe sit Stof med et særpræget Menneske som Midtpunkt, og det har derved vundet baade i Afrunding og Varme. Med god Grund gør han opmærksom paa, hvor knebent et Husrum Aandslivet maatte tage til Takke med i en afsides Smaastad som Datidens Ribe, men ikke desmindre kunde en Række Skoleprogrammer med værdifulde Bidrag til Byens Historie af Thorup selv, samt Adjunkterne P. T. Hansen og P. Adler, bringe Bud om, at Lysten til videnskabelig Forskning indenfor Skolemurene endnu trods alt lod sig forene med det trælsomme Pligtarbejde.

Dr. Kornerups Skildring af Skolens Historie, der indtil 1845 i sin Fremadskriden gennem Aarhundrederne minder om et bredt og roligt Flodløb, skifter fra dette Aar Karakter, idet han for den følgende Periode op til 1920 har valgt i en lettere Oversigt at trække Hovedlinjerne op. En nærmere Uddybning af dette Tidsrum har han med Rette overladt til Fremtiden, og med det svære Fundament, han har lagt, kan han med god Samvittighed vende sig mod andre Opgaver. Af et tungt og besværligt Materiale har han ved sin aldrig svigtende Sans for Formen forstaaet at gøre Bogen velskreven og let læselig, selvom hans Grundighed og Forsigtighed til Tider kan føre til en vis Bredde. Paa en Maade klæder dog ogsaa den sit Emne, og dette gælder i hvert Fald hans yderst velplejede Sprog og Stilens gammeldags Pyntelighed, som tydeligt nok er inspireret af den Fortidens Latinitet, hvormed Forfatteren er saa fortrolig.

Hugo Matthiessen.